

عرفان با تاریخ حیات بشر عجین است/فرق میان عرفان و اخلاق

آیت الله رضائی گفت: در اخلاق انسان به شناخت نفس می پردازد ولی برای ورود به حوزه عرفان، آدمی باید از مسیر اخلاق عبور کند لذا در عرفان، شناخت نفس و استعدادهای آن جایگاه ویژه ای دارد.

آیت الله رضائی گفت: در اخلاق انسان به شناخت نفس می پردازد ولی برای ورود به حوزه عرفان، آدمی باید از مسیر اخلاق عبور کند لذا در عرفان، شناخت نفس و استعدادهای آن جایگاه ویژه ای دارد.

به گزارش خبرگزاری مهر، به دنبال سلسله جلسات دیالوگی که از شش سال پیش میان اساتید آکادمی و مرکز اسلامی هامبورگ و اندیشمندان مسیحی فرانسه در حال انجام است، دو جلسه میان ریاست آکادمی اسلامی آلمان و دو بخش ویژه از کلیسای کاتولیک فرانسه یعنی مدیر مرکز تعالیم دینی مسیحیت کاتولیک و نیز مدیر دفتر کاردینالshy&های فرانسه برگزار شد.

جلسه نخست، جلسه دیالوگ بین الادیان در محل مرکز آموزش عالی تعالیم دینی مسیحیت در حومه شهر پاریس با موضوع آزادی عقیده و دین از منظر درون دینی بود که با حضور پروفیسور هنری دولهگو، آیت الله رضائی، امام و مدیر مرکز اسلامی هامبورگ و حجت الاسلام والمسلمین دکتر سعید جازاری استاد دانشگاه کاتولیک فرانسه برگزار شد. در این جلسه فرایند تغییر دین و بازگشت از عقیده از نگاه درون دینی مورد لحاظ طرفین بحث قرار گرفت. این موضوع که در دایره یک مکتب دینی و ایمانی، آن گاه که مؤمن به خواست خدا در پذیرش و یا ردّ عقیده و آئینی مطلع است، آیا امکان سر باز زدن و تغییر این عقیده را دارد؟ و آیا آزادی عقیده در چنین مواردی مقبول و جائز است؟ نزدیک به سه ساعت مورد بررسی دقیق دو طرف این محفل صمیمی قرار گرفت.

جلسه دوم، در مرکز تعالیم دینی مسیحیت در شهر اوریسی فرانسه به دعوت وینسنت فرولدی، مدیر بخش روابط اسلام و مسیحیت مرکز کاردینالshy&ها و در حضور شصت تن از کشیشان، اساتید دانشگاه کاتولیک و برخی از مسؤولین کلیسای سراسر فرانسه برگزار شد.

در این جلسه حجت الاسلام والمسلمین سعید جازاری، در سخنرانی خود به معرفی تشیع و ویژگیshy&های مهم تشیع امروز در عرصه فقه، مکاتب عرفانی، رویکرد تقریب و دیالوگ و نیز تئوری دوستی با ادیان پرداخت.

سپس آیت الله رضائی، رئیس اتحادیه اروپایی علما و تئولوگshy&های شیعه به بررسی عرفان اسلامی، اهمیت آن، تقسیمات و بخشshy&های مختلف عرفان و ذکر نمونه هایی از اندیشه و مبانی عرفانی بر اساس مکتب اهل البیت علیهم السلام پرداخت.

آیت الله رضائی، در سخنرانی خود اینکه محققین منصف برای فهم درست ادیان به سراغ متخصصین و عالمان ادیان بروند را حکمی عقلایی دانسته و افزود: ما هم برای فهم درست مسیحیت و یهودیت مستقیماً به سراغ کلیسا و کنیسه و عالمان مسیحی و یهودی می رویم و معتقدیم که امروزه دیالوگ برای شناخت و تفاهم بیشتر طرفین از یکدیگر و هم افزایی فرهنگی و انتقال تجربیات سازنده، صورت می گیرد و این وظیفه عالمان دینی است که صلح میان ادیان را به پیروان خود آموزش دهند و این مهم باید از شعار تبدیل به عمل شود.

وی در بخش دیگری از سخنان خود در مورد عرفان افزود: عرفان با تاریخ حیات بشر عجین است. انسان به شکل کلی از سه ابزار مهم شناخت می تواند استفاده کند، ابزارهای حسی - عقلی - شهودی. از آنجاکه خدای متعال می خواهد، ظرفیت های انسانی در مسیر درست سعادت جهت داده شود، لذا گرایش به معنویت و عرفان در وجود همه انسانها به ودیعه گذاشته شده است و چون خدا مدیریت هدایت و سعادت انسان را بر عهده دارد، هم از درون (با ابزار عقل) و هم از برون (از طریق ارسال پیامبران) انسان را کمک، معاضدت و راهنمایی کرده است. از این رو ما معتقدیم پیامبران الهی عارفان واقعی نسبت به خدا و معاد بوده و معلّم عرفان بشریت هستند. علت این امر نیز کاملاً مشخص است؛ زیرا موضوع عرفان، خدا، صفات الهی و تجلیات اوست. لذا همه پیامبران، برای اینکه انسانها را متوجّه حق کنند، سعی می کنند مردم را به مطالعه در مورد خود و خدا وادار کنند و به شناخت آنان بیافزایند. پیامبران به مردم یاد می دهند که هرچه می کنند، باید برای نزدیک شدن به خدا باشد.

آیت الله رضائی در بخش دیگری از سخنان خود به فرق میان عرفان و اخلاق پرداخت و افزود: در اخلاق انسان به شناخت نفس می پردازد. شناخت فضایل و رذایل نفسانی و راه های رسیدن به کمال. در اخلاق نظری و عملی، شناخت، تربیت و ادب نفس از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. اینکه انسان به عفت، شجاعت، حکمت، عدالت و ... برسد. برای ورود به حوزه عرفان، آدمی باید از مسیر اخلاق عبور کند و پس از آراسته شدن نفس به صفات اخلاقی، نوبت نزدیک شدن به صفات الهی و شناخت و عرفان نسبت به عالم بالا می رسد. لذا در عرفان، شناخت نفس و استعدادهای آن جایگاه ویژه ای دارد. چنانکه عیسی(ع) فرمود: «اِعرِفْ نَفْسَکَ اِیَّهَا الْعَزِیزُ تَعْرِفَ رَبِّکَ»؛ و یا در سایر احادیث آمده است که: «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ»؛ «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ کَانَ لِعِرْفَانِهِ

رئیس اتحادیه اروپایی علما و تنولوگ­های شیعه تصریح کرد: ما بر این باوریم که همه پیامبران الهی، بشریت را به حقیقت مطلق و شناخت صفات و اسماء او هدایت می کنند. همه پیامبران بشر را به بندگی خدا دعوت می کنند و نه دعوت به پرستش خود. پیامبر اسلام نیز عبدالله است. اما با همه مقام و منزلتی که در پیشگاه الهی دارد، نسبت به خدای متعال می فرماید: ما نتوانستیم حق شناخت تو را به جا آوریم و نیز نتوانستیم حق عبادت تو را اداء کنیم.« ما عرفناک حق معرفتک و ما عبدناک حق عبادتک» از اینرو ما همه پیامبران را کلمة الله می دانیم. آنها جلوه رحمت و رأفت و مظاهر و مجالی دیگر صفات الهی هستند.

وی در پایان تصریح کرد: در میان همه مخلوقات الهی، انسان به لحاظ استعداد بالای نفس می تواند به مرحله ای برسد که با اذن الهی کار خدایی کند. می تواند خلیفه خدا در زمین بشود. رابطه بین عبد عارف با خدای متعال مثل رابطه شمس و شعاع شمس است. یعنی انسان مرتبط به حق هرچه می کند الهی است. در مثال دیگر گفته اند مثل سایه و صاحب سایه هستند، که از هم جدایی ندارند. ممکن است سایه کوتاه یا بلند شود اما بالاخره یک منشأ دارند و به او باز می گردد و این همان تفسیر لا اِلهَ اِلاَّ الله و انا الیه راجعون؛ می باشد. در مثال سوم گفته اند که این رابطه همچون موج دریا و دریاست. موج دریا چیزی جز خود دریا نیست. انسان عارف نیز، تنها قدرت و عظمت او را نشان می دهد. لذا در عرفان عملی، انسان عارف به مرحله ای می رسد که دائماً حضور خدا را احساس می کند و همه چیز را از او می داند. در داستان زنده کردن مردگان به دست حضرت عیسی(ع) توجه به این نکته، ضروری و مهم است که همه این امور به اذن الله بوده است. اگرچه این نفس عیسی(ع) است که قدرت زنده کردن مردگان را دارند و نه هر نفسی؛ اما این نفس برجسته و عارف و واصل به اذن خدا مردگان را زنده می کرد. عیسی(ع) پیامبر رحمت، موعظه و حکمت الهی بود؛ همانطور که پیامبر اسلام(ص) نیز چنین بود. ما معتقدیم پیامبران الهی بزرگترین معلّمان در حوزه عرفان نظری و عملی و رسیدن به مقام توحید می باشند. هیچ پیامبری برای خشونت و ظلم نیامد و هیچ دینی، دین خشونت نیست، بلکه همه ادیان برای صلح آمده اند و وظیفه اصلی همه پیامبران ایجاد صلح است؛ آن هم صلح در سه حوزه متفاوت: ۱- صلح با خود ۲- صلح با خدا ۳- صلح با دیگران. گرچه طبق آموزه های اسلامی اگر دشمن قصد جسارت و تعدی و دست درازی به آب و خاک و ناموس آدمی داشته باشد، دفاع در مقابل متجاوز حق معقول و مشروع انسان می باشد.

در پایان نیز این جلسه به مجموعه ای از سوالات حاضرین در مجلس پاسخ داده شد.